

Załącznik nr 2
do ogłoszenia otwartego konkursu ofert
na realizację zadań Samorządu Województwa
Pomorskiego w roku 2022 w sferze
działalności pożytku publicznego w zakresie
pomocy społecznej, w tym w obszarze
wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Standard usług mieszkalnictwa **wspomaganeego** **dla osób z niepełnosprawnością** **fizyczną**

Gdańsk 2018

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

1. Wstęp

Niniejszy dokument został stworzony w związku z realizacją projektu „Wypracowanie standardu i przeprowadzenie pilotażu w zakresie usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnością fizyczną, z uwzględnieniem możliwości finansowania tego rozwiązania”, w ramach Osi Priorytetowej II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Działania 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego przez Województwo Pomorskie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Towarzystwo Wspierania Potrzebujących „Przystań” oraz Stowarzyszenie Solidarni „PLUS”.

Standard ten jest odpowiedzią na wciąż aktualną potrzebę efektywnych działań w zakresie polityki społecznej i tworzenia systemowych rozwiązań, adresowanych do osób z niepełnosprawnością fizyczną. Ma on charakter uniwersalny i wpisuje się w nurt deinstytucjonalizacji oraz świadczenia usług w środowisku lokalnym, który to stał się przeciwwagą do dotychczasowej polityki, opartej na ośrodkach wieloosobowych i placówkach mających charakter instytucji totalnych.

Zdaniem autorów, Standard przyczyni się do znacznego polepszenia sytuacji osób z niepełnosprawnością fizyczną w Województwie Pomorskim oraz zwiększenia szans na reintegrację społeczną tych osób.

W opracowanym dokumencie przyjęto definicję z wytycznych EFS¹ mówiącą, iż w myśl której **Mieszkanie Wspomagane** – to usługa społeczna świadczona w społeczności lokalnej w postaci mieszkania lub domu, przygotowującego osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewniającego pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia. Mieszkanie lub dom może być prowadzone w formie mieszkania:

- a) **treningowego**, przygotowującego osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób w osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności, m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji;
- b) **wspieranego**, stanowiącego alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Usługa ma charakter pobytu stałego lub okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych). Służy osobom niesamodzielnym i osobom z niepełnosprawnościami, wymagającym wsparcia w formie usług opiekuńczych lub asystenckich.

---

¹ Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020

Formą mieszkania wspomaganego nie jest mieszkanie socjalne.

W opracowaniu zostały uwzględnione przepisy prawne oraz zapisy:

- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2018 poz. 1508), zwanej dalej ustawą o pomocy społecznej,
- Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169),
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.),
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1234),
- Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz.U. z 2018 r. poz.822),
- Ogólnoeuropejskich wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności,
- Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Regionalnego na lata 2014-2020,
- Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020
- Wytycznych i dokumentów wskazanych w regulaminach konkursów ogłaszanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego Dla Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym Na Lata 2016–2023,
- „Standardów dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami”, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa,
- „Standardów Pracy Socjalnej. Rekomendacje metodyczne i organizacyjne.”, WRZOS,

oraz ogólnych przepisów prawa obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

2. Podmioty realizujące usługę

Wypracowany standard ma charakter uniwersalny - wskazówki dotyczą mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnością fizyczną, które mogą być prowadzone przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pożytku publicznego oraz inne podmioty prowadzące działalność społeczną, takie jak jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, kościoły

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, podmioty gospodarcze oraz inne podmioty zainteresowane realizacją usługi.

Najczęściej spotykanymi schematami realizacji standardu są:

- mieszkania wspomagane prowadzone przez lokalny Ośrodek Pomocy Społecznej, który w całości odpowiada za dostarczenie wszystkich usług związanych z funkcjonowaniem mieszkania wspomagane,
- mieszkanie wspomagane prowadzone przez Wydział Mieszkaniowy/Lokalowy w gminie, który odpowiada za administrowanie obiektem, natomiast dostarczaniem wsparcia w mieszkaniu zajmuje się lokalny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- mieszkanie wspomagane prowadzone przez Organizację Pozarządową, która może w całości odpowiadać za dostarczenie wszystkich usług związanych z funkcjonowaniem mieszkania wspomagane lub dzielić te usługi z lokalnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Oprócz wyżej wymienionych, trzech najczęściej spotykanych schematów, dopuszczane są także inne formy realizacji usługi, przez pozostałe podmioty prowadzące działalność społeczną, wymienione w rozdziale.

3. Odbiorcy usługi

W niniejszym dokumencie, jako definicję osoby z niepełnosprawnością przyjmuje się tą sformułowaną w Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych, przyjętą przez ONZ w roku 2006, mówiącą iż:

„Do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.”

Niniejszy dokument skupia się jednak na usługach adresowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnością fizyczną.

Kryteria doboru:

Rekrutując kandydatów do mieszkań wspomaganých, należy wziąć pod uwagę dwa czynniki: **zdrowotny** (tj. mający na uwadze rodzaj niepełnosprawności) oraz **środowiskowy** (tj. mający na uwadze sytuację socjalno-bytową, finansową i rodzinną).

Do mieszkania wspomaganego przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnością fizyczną, biorąc pod uwagę rodzaj i zakres świadczonego wsparcia, a w szczególności cele jakie stawia się wobec osób tam trafiających, powinny być kierowane osoby z niepełnosprawnością fizyczną (lub osoby dla których jest ona niepełnosprawnością wiodącą) posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, do których należą:

- a) osoby z uszkodzeniem narządu ruchu – niepełnosprawnością motoryczną,
- b) osoby z przewlekłymi chorobami wewnętrznymi,

ponadto zostały zdiagnozowane za pomocą metody Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (dalej „ICF”).

W wyjątkowych sytuacjach możliwe jest tymczasowe skierowanie osób z innym dokumentem potwierdzającym niepełnosprawność, jednak na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Do korzystania z mieszkania wspomaganego, w charakterze osób towarzyszących, w wyjątkowych przypadkach, kieruje się także osoby współzależne od osób z niepełnosprawnością fizyczną (np. ich dzieci), małżonków, partnerów oraz członków rodziny. Ostateczną decyzję w sprawie skierowania do mieszkania podejmuje komisja rekrutacyjna (opisana w punkcie 5 tego dokumentu).

Istnieje możliwość korzystania przez osoby z niepełnosprawnością fizyczną z pobytu okresowego w mieszkaniu wspomaganym w związku z potrzebą zapewnienia opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych.

4. Cel główny usługi

Celem głównym standardu i usług w nim zawartych jest umożliwienie niezależnego życia osobom z niepełnosprawnością fizyczną, zgodnie z ideą przejścia od opieki instytucjonalnej do wsparcia świadczonego na poziomie lokalnych społeczności, a także wprowadzenie w gminach nowatorskich usług dotyczących wsparcia osób z niepełnosprawnością fizyczną.

Osoby z niepełnosprawnością fizyczną nie zawsze mogą być samowystarczalne i z tego tytułu należą do grup ryzyka zagrożeniem wykluczenia społecznego. Powinny mieć jednak możliwość dokonywania wyborów i podejmowania decyzji odnośnie miejsca zamieszkania i sposobu organizacji życia codziennego. Opracowany standard funkcjonowania mieszkań wspomaganych, ma przyczynić się do zwiększenia jakości usług realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością fizyczną w środowisku, zwłaszcza w obszarach: dostępności architektonicznej, zapewnienia transportu i dostępności komunikacyjnej, dostępności sprzętu wspomagającego i sprzętu pielęgnacyjnego, możliwości dostępu do informacji i komunikacji, dostępu do pomocy osobistej, do poradnictwa osobistego i zawodowego oraz do innych usług świadczonych w społeczności lokalnej. Pozwala on również na zapewnienie opieki w środowisku lokalnym osobom zagrożonym koniecznością umieszczenia w całodobowych formach opieki instytucjonalnej.

Zakłada się, iż z niniejszego dokumentu będą korzystać gminy i inne podmioty z terenu całej Polski, co przyczyni się do rozwoju form mieszkalnictwa wspomaganego na terenie kraju.

Cele szczegółowe standardu to przede wszystkim:

- zwiększenie dostępności do mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnością fizyczną
- zwiększenie zasobów lokalowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną
- zwiększenie liczby osób z niepełnosprawnością fizyczną objętych wsparciem w społeczności lokalnej, zgodnym z katalogiem usług opisanym w punkcie 8.3
- deinstytucjonalizacja i indywidualizacja usług dedykowanych osobom z niepełnosprawnością fizyczną
- promocja rozwiązań służących integracji osób z niepełnosprawnością ze społecznością lokalną.

5. Zakres usługi

Niniejszy standard swym zakresem obejmuje następujące zadania:

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- Rekrutacja użytkownika mieszkania na podstawie: zgłoszenia indywidualnego (szczegółowo opisany w dalszej części niniejszego rozdziału),
- Przeprowadzenie Rodzinnego Wywiadu Środowiskowego oraz analizy ICF przez Pracownika Socjalnego z właściwego Ośrodka Pomocy Społecznej²,
- Zawarcie Porozumienia z użytkownikiem mieszkania, przez koordynatora zadania,
- Stworzenie Planu Pracy z użytkownikiem, przez koordynatora zadania we współpracy z pracownikiem socjalnym i asystentem,
- Stworzenie gminnego zasobu mieszkaniowego, przeznaczonych na mieszkania wspomagane dla osób z niepełnosprawnością fizyczną,
- Dostosowanie lokali mieszkalnych do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną,
- Udzielenie zakwaterowania w mieszkaniu na podstawie Porozumienia i umowy najmu sporządzonej w oparciu o przepisy ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego – w przypadku mieszkań wspomaganych – wspieranych pochodzących z zasobu mieszkaniowego danej gminy, przy uwzględnieniu kryteriów wynikających ze stanowionego przez poszczególne Rady Gmin prawa miejscowego w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego danej gminy lub na podstawie innego niż najem stosunku prawnego w przypadku mieszkań wspomaganych treningowych oraz mieszkań pochodzących z innych niż gminne zasobów mieszkaniowych,
- Prowadzenie pracy socjalnej z użytkownikiem usługi,
- Wsparcie socjalno-specjalistyczne, zgodne z katalogiem usług zawartym w punkcie 8.3 niniejszego dokumentu,
- Wsparcie w organizacji usług medycznych, zgodne z katalogiem usług zawartym w punkcie 8.3 niniejszego dokumentu,
- Wsparcie w organizacji usług z zakresu rehabilitacyjnego, zgodne z katalogiem usług zawartym w punkcie 8.3 niniejszego dokumentu,
- Wsparcie opiekuńcze zgodne z katalogiem usług zawartym w punkcie 8.3 niniejszego dokumentu,
- Zarządzanie i koordynacja procesem realizacji standardu w gminie,
- Realizowanie monitoringu postępów w procesie reintegracji społecznej i zawodowej, zgodnie z Porozumieniem,
- Inne formy wsparcia dostępne na terenie gminy.

Część usług zawartych w standardzie jest opisana w dwóch zakresach: minimalnym oraz optymalnym. Oznacza to, iż w przypadku niektórych usług nie można ich realizować poniżej określonego poziomu, a najlepszy rezultat osiągają przy poziomie wyższym niż minimalny.

---

² W przypadku realizacji usługi bez udziału podmiotów samorządowych, Rodziny Wywiad Środowiskowy może być zastąpiony przez analizę ICF lub wywiad dotyczący sytuacji rodzinnej i finansowej, przeprowadzony przez pracowników socjalnych zatrudnionych w podmiocie pozarządowym

Szczegółowy opis procesu rekrutacji użytkownika mieszkania:

- Złożenie w gminie (bądź instytucji wybranej przez gminę) pisemnego wniosku przez osobę zainteresowaną, wraz z orzeczeniem o niepełnosprawności, lub innym dokumentem potwierdzającym niepełnosprawność³.
- Przeprowadzenie Rodzinnego Wywiadu Środowiskowego przez Pracownika Socjalnego z właściwego Ośrodka Pomocy Społecznej⁴.
- Przeprowadzenie diagnozy za pomocą ICF przez Pracownika Socjalnego z właściwego Ośrodka Pomocy Społecznej⁵.
- Rozpatrzenie wniosku przez komisję w składzie minimum:
  - A. Pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej
  - B. Przedstawiciel wydziału zasobów komunalnych gminy
  - C. Przedstawiciel organizacji pozarządowej zajmującej się problematyką niepełnosprawności⁶. Jeśli w gminie nie ma takiej organizacji, osoba ta może być zastąpiona przez przedstawiciela środowiska osób z niepełnosprawnością.

Dodatkowo (nieobligatoryjnie) w skład komisji mogą wejść inni specjaliści, których komisja uzna za potrzebnych,

- Komisja bada indywidualną sytuację użytkownika mieszkania, jego możliwości finansowe, sytuację zdrowotną, rodzinną i społeczną.
- Komisja rozpoznaje czy użytkownikowi mieszkania potrzebne jest mieszkanie treningowe (na czas określony) bądź wspierane.
- W przypadku rozpoznania potrzeby mieszkania treningowego, Komisja podejmuje decyzję o okresie na jaki mieszkanie powinno zostać przyznane.
- Komisja rekomenduje do ewentualnego przyznania, bądź nie przyznania mieszkania wspomaganego użytkownikowi, którą zatwierdza Wójt/Burmistrz/Prezydent gminy, bądź inna osoba przez niego upoważniona⁷.

Równocześnie należy zauważyć, że w przypadku pobytu okresowego w związku z potrzebą zapewnienia opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych osoby niepełnosprawnej nie stosuje się wskazanego wyżej procesu rekrutacji.

---

³ W wyjątkowych sytuacjach możliwe jest tymczasowe dopuszczenie osób z innym dokumentem potwierdzającym niepełnosprawność, jednak na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

⁴ W przypadku realizacji usługi bez udziału podmiotów samorządowych, Rodziny Wywiad Środowiskowy może być zastąpiony przez wywiad dotyczący sytuacji rodzinnej i finansowej, przeprowadzony przez pracowników socjalnych zatrudnionych w podmiocie pozarządowym.

⁵ W przypadku realizacji usługi bez udziału podmiotów samorządowych, analiza ICF może być przeprowadzona przez pracowników socjalnych zatrudnionych w podmiocie pozarządowym.

⁶ W przypadku realizacji usługi bez udziału podmiotów samorządowych, osoby wymienione w podpunktach A i B mogą być zastąpione przez specjalistów odpowiedzialnych za zasoby mieszkaniowe i organizację pomocy społecznej, zatrudnione w podmiocie pozarządowym.

⁷ W przypadku realizacji usługi bez udziału podmiotów samorządowych, osoba upoważniona do podejmowania decyzji.

6. Rezultat usługi

Rezultatem niniejszego standardu i usług w nim opisanych będzie:

- Wzrost liczby gminnych jednostek samorządu terytorialnego i innych podmiotów, wdrażających standardy w obszarze deinstytucjonalizacji,
- Wzrost liczby mieszkań wspomaganych z przeznaczeniem dla osób z niepełnosprawnością fizyczną,
- Zmniejszenie zjawiska wykluczenia mieszkaniowego pośród osób z niepełnosprawnością fizyczną,
- Poprawa warunków lokalowych osób z niepełnosprawnością fizyczną,
- Poprawa funkcjonowania społecznego osób z niepełnosprawnością fizyczną,
- Poprawa dostępności wsparcia dla osób z niepełnosprawnością fizyczną (zgodnie z katalogiem w punkcie 8.3),
- Podwyższenie poziomu umiejętności społecznych osób objętych wsparciem, zgodnie z katalogiem w punkcie 8.3,
- Zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnością fizyczną,
- Zmniejszenie liczby osób z niepełnosprawnością fizyczną przebywających w instytucjach i ośrodkach dla nich przeznaczonych,
- Zwiększenie liczby osób z niepełnosprawnością fizyczną przebywających w środowisku lokalnym.

Zakłada się, iż rezultaty standardu będą długofalowe i przełożą się na trwałe zmiany, zarówno w podejściu jednostek samorządu terytorialnego do problematyki niepełnosprawności, jak również podnoszeniu jakości życia osób z niepełnosprawnością fizyczną.

7. Kadra – kwalifikacje i kompetencje osób

Osoby administrujące mieszkaniami oraz te, które pracują bezpośrednio z mieszkańcami, powinny tworzyć spójny zespół, skutecznie realizujący określone usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością fizyczną.

7.1 Kadra realizująca usługę:

I. Osoba koordynująca zadanie – osoba odpowiedzialna za prawidłowe funkcjonowanie zadania od strony administracyjnej i merytorycznej, oraz współpracująca i monitorująca wraz z pracownikiem socjalnym i asystentem osoby niepełnosprawnej, realizację Porozumienia. W zależności od ilości mieszkań wspomaganych, wymiar jego pracy może wynosić pełen etat, część etatu, lub być zadaniem dopisanym do obowiązującego zakresu obowiązków. Jego działalność powinna mieć charakter koordynujący, a do jego zadań powinno należeć w szczególności:

- A. Nadzór nad organizacją mieszkania – podejmowanie działań o charakterze administracyjnym związanych z bezpośrednim zarządzaniem mieszkaniem,
- B. Zawarcie Porozumienia z użytkownikiem wybranym do zamieszkania, we współpracy z pozostałymi stronami
- C. Stworzenie Planu Pracy z użytkownikiem, we współpracy z pracownikiem socjalnym i asystentem
- D. Udzielenie zakwaterowania osobie zakwalifikowanej przez Komisję, w mieszkaniu na podstawie Regulaminu i Porozumienia, regulującego zasady odpłatności za lokal
- E. Zarządzanie i koordynacja procesem realizacji standardu
- F. Realizowanie monitoringu postępów w procesie reintegracji społecznej i zawodowej, zgodnie z Porozumieniem
- G. Dokonywanie cyklicznej oceny realizacji Porozumienia (nie rzadziej niż co 6 miesięcy) z udziałem wszystkich jego stron, we współpracy z Asystentem i Pracownikiem Socjalnym
- H. W przypadku mieszkań treningowych, podejmuje decyzję o zakończeniu bądź przedłużeniu usługi dla użytkownika mieszkania, w oparciu o wyniki cyklicznej oceny realizacji Porozumienia.
- I. Podejmowanie ewentualnej decyzji o zakończeniu współpracy z użytkownikiem mieszkania, w oparciu o zapisy Porozumienia oraz ocenę przestrzegania i realizacji jego zapisów przez użytkownika.

Wymagania:

- (zakres minimum) wykształcenie średnie + minimum 1 roczne doświadczenie w pracy na stanowisku wymagającym współpracy z instytucjami z sektora publicznego lub pozarządowego
- (zakres optimum) wykształcenie wyższe + minimum 1 roczne doświadczenie w pracy na stanowisku wymagającym współpracy z instytucjami z sektora publicznego lub pozarządowego

II. Pracownik socjalny – osoba posiadająca prawo do wykonywania zawodu, legitymująca się odpowiednim wykształceniem w tym zakresie.

Jego praca powinna mieć charakter bezpośrednio wspierający wobec mieszkańca, powinna być wykonywana zgodnie ze Standardem Pracy Socjalnej obowiązującym w Polsce⁸, a do jego zadań powinno należeć w szczególności:

- A. Przeprowadzenie Rodzinnego Wywiadu Środowiskowego z wnioskującym o mieszkanie wspomagane⁹
- B. Prowadzenie pracy socjalnej z użytkownikiem mieszkania wspieranego
- C. Bieżące wypełnianie Karty Pracy z użytkownikiem mieszkania
- D. Organizacja innych form wsparcia dostępnych na terenie gminy.
- E. Ewentualne uczestnictwo w obradach komisji kwalifikującej do mieszkania wspomagane

Jeśli instytucją wdrażającą standard na terenie gminy nie jest lokalny Ośrodek Pomocy Społecznej, nie ma potrzeby aby instytucja ta zatrudniała w swoich strukturach własnego Pracownika Socjalnego. Wskazane jest aby do pracy z użytkownikiem mieszkania zaangażowany został Pracownik Socjalny z lokalnego Ośrodka Pomocy Społecznej, odpowiedzialny do tej pory za pracę z danym użytkownikiem. Aby tak się stało, instytucja wdrażająca standard musi podjąć współpracę z lokalnym Ośrodkiem Społecznym i doprowadzić do wspólnych ustaleń z jego Dyrekcją. Praca socjalna z niepełnosprawnymi mieszkańcami gminy należy do obowiązków Ośrodków Pomocy Społecznej, zatem współpraca przy realizacji niniejszego Standardu nie wykracza poza zakres pracy tych instytucji.

Wymagania:

- (zakres minimum) wykształcenie zgodne z art. 116 ustawy o pomocy społecznej,

---

⁸ „Standardy Pracy Socjalnej. Rekomendacje metodyczne i organizacyjne.”, WRZOS, Warszawa 2013

⁹ W przypadku realizacji usługi bez udziału podmiotów samorządowych, Rodziny Wywiad Środowiskowy może być zastąpiony przez analizę ICF lub wywiad dotyczący sytuacji rodzinnej i finansowej, przeprowadzony przez pracowników socjalnych zatrudnionych w podmiocie pozarządowym

- (zakres optimum) wykształcenie zgodne z art. 116 ustawy o pomocy społecznej i dodatkowo doświadczenie w pracy indywidualnej i grupowej z osobami wykluczonymi społecznie

III. Asystent – jego praca powinna mieć charakter bezpośrednio wspierający wobec mieszkańca, a do jego zadań powinno należeć w szczególności:

- A. Bezpośrednie asystowanie mieszkańcowi w czynnościach dnia codziennego
- B. Monitorowanie użytkownika mieszkania zgodnie z Porozumieniem
- C. Bieżące monitorowanie poziomu funkcjonowania społecznego mieszkańców i reagowanie w sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia;
- D. Bieżące wypełnianie Karty Pracy z użytkownikiem mieszkania
- E. Wsparcie w organizacji usług, zgodnie z katalogiem usług zawartym w punkcie 8.3 niniejszego dokumentu
- F. Współpraca i wspieranie mieszkańców w rozwiązywaniu ich problemów, w szczególności udzielanie pomocy i wskazywanie sposobów załatwiania bieżących spraw codziennych, osobistych i urzędowych
- G. Wspieranie mieszkańca w realizacji Porozumienia oraz współpraca z osobą koordynującą zadanie przy dokonywaniu oceny realizacji Porozumienia
- H. Współpraca z rodzinami mieszkańców i środowiskiem lokalnym, opiekunami prawnymi, kuratorami itp.;

Wymagania:

- (zakres minimum) osoba posiadająca ukończony kurs przygotowujący do pracy z osobami niepełnosprawnymi i starszymi, lub kurs opiekuna osób niepełnosprawnych, lub kurs opiekuna środowiskowego, lub kurs asystenta osobistego, lub wykształcenie asystenta osoby niepełnosprawnej, zgodne z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: asystent osoby niepełnosprawnej (Dz.U. z 2012 r. poz. 184, z późn. zm.)
- (zakres optimum) wykształcenie wyższe kierunkowe (pedagogika, psychologia, socjologia itp.) + minimum 2 lata doświadczenia w pracy w osobami wykluczonymi społecznie,

- **inne osoby wspierające, według potrzeb mieszkańca** - np. opiekunka środowiskowa, opiekunka do dzieci, pielęgniarka środowiskowa, doradca zawodowy, psycholog, terapeuta, lekarz (specjalizacja według potrzeb) i inni, posiadający specjalistyczne przygotowanie zawodowe, które będzie odpowiadało rodzajowi i zakresowi usług wymienionych w katalogu usług zawartym w punkcie 8.3 niniejszego dokumentu. Do świadczenia niektórych usług w mieszkaniu wspomaganym mogą być również zaangażowani stażyści, wolontariusze, sąsiedzi, społeczność lokalna i inni.

7.2 System wspierania kadry

Instytucja wdrażająca standard powinna zorganizować regularną superwizję, bądź konsultacje dla kadry realizującej usługę, celem wsparcia jej w wykonywaniu obowiązków. Superwizor powinien posiadać minimum 500 godzin przeprowadzonych superwizji, w obszarze pomocy społecznej.

Kadrze powinny być także zapewnione możliwości doskonalenia zawodowego.

8. Warunki realizacji usługi

8.1 Lokalizacja mieszkania

Mieszkanie wspomagane powinno być zlokalizowane w okolicy dotychczasowego miejsca zamieszkania odbiorcy usługi (w miarę możliwości), jednocześnie musi zapewniać mieszkańcowi dostęp do instytucji, usług, infrastruktury i życia publicznego.

Przy podejmowaniu decyzji związanej z wyborem lokalu, należy wziąć pod uwagę również możliwość wsparcia użytkownika w jego dotychczasowym miejscu zamieszkania, dla utrzymania więzi z rodziną i społecznością lokalną. Przenoszenie użytkowników do nowego miejsca, oddalonego od dotychczasowego centrum życia, może być w niektórych sytuacjach czynnikiem dodatkowo wzmagającym wykluczenie społeczne.

Przy planowaniu wdrażania usługi należy przeciwdziałać ryzyku segregacji i gettoizacji, należy unikać tworzenia kompleksów mieszkań wspomaganych.

8.2 Techniczne aspekty mieszkania

Obiekt wraz z otoczeniem oraz lokal mieszkalny powinien być zaprojektowany zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego (art. 2 Konwencji ONZ o prawach Osób niepełnosprawnych), oraz z obowiązującymi warunkami technicznymi, uwzględniając w tym specyficzne potrzeby użytkowników w zakresie mobilności i percepcji.

Mieszkanie wspomagane oraz jego otoczenie powinny być pozbawione barier architektonicznych, w sposób umożliwiający samodzielne korzystanie z mieszkania i jego pomieszczeń przez osoby z niepełnosprawnością fizyczną. Każdorazowo przed przystąpieniem do modernizacji obiektów z przeznaczeniem na mieszkanie wspomagane należy dokonać analizy dostępności (audyt dostępności) z uwzględnieniem optymalizacji rozwiązań technicznych w zakresie poprawy użytkowania przez osoby z niepełnosprawnościami.

Do zamieszkania dopuszcza się zarówno osoby posiadające własne meble i wyposażenie, jak i osoby nie posiadające własnego sprzętu oraz mebli.

Wszystkie rozwiązania techniczne w zakresie mieszkalnictwa powinny być zgodne ze wskazaniami i treścią Komentarza Generalnego do art. 19 Konwencji, wydanego przez Komitet Praw Osób z Niepełnosprawnościami. Mieszkania wspomagane mają służyć realizacji prawa do niezależnego życia, zatem projektowanie i aranżacja ich powinny

uwzględniać likwidację ograniczeń w stosunku do osób z niepełnosprawnością. Wymaga się, aby wszystkie mieszkania były dostosowane do potrzeb osób w nich zamieszkujących. W ramach racjonalnych usprawnień (art. 2 Konwencji ONZ) wymaga się, aby mieszkania wspomagane były adaptabilne do zmieniających się potrzeb użytkowników.

W przypadku tworzenia Programu Funkcjonalno-Użytkowego należy sporządzić audyt dostępności, ze wskazaniem rozwiązań spełniających wymagania projektowania uniwersalnego.

Szczegółowe wytyczne dotyczące rozwiązań technicznych (zawarte poniżej) mogą być podstawą do redakcji Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia w ramach procedury Zamówień Publicznych¹⁰.

WYTYCZNE PODSTAWOWE:

1. Obiekt powinien być zaprojektowany zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego oraz z obowiązującymi warunkami technicznymi, uwzględniając w tym potrzeby użytkowników o różnych potrzebach w zakresie mobilności i percepcji.
2. Każdorazowo przed podjęciem decyzji o modernizacji, remoncie lub budowie budynku z funkcją mieszkania wspomaganego należy przeprowadzić audyt optymalizacji dostępności w zakresie spełnienia warunków uniwersalnego projektowania.
3. Ocenę poprawności projektu pod względem dostępności zaleca się wykonać na początkowym etapie procesu projektowego (koncepcja) oraz projektu budowlanego lub projektu wykonawczego przez specjalistę z zakresu projektowania uniwersalnego, zgodnie z potrzebami użytkownika mieszkania wynikającymi z analizy ICF, przeprowadzonej w trakcie rekrutacji.
4. Mieszkania wspomagane powinny składać się z pokoi jednoosobowych o minimalnej pow. 16 m kw. (optymalnie 20 m kw.) zapewniając poczucie intymności i swobody osobie wspomaganej. Dopuszcza się wspólne zamieszkiwanie w pokojach dwuosobowych jedynie w mieszkaniach treningowych, jeżeli powierzchnia pokoju zapewnia swobodne i niezależne funkcjonowanie mieszkańców.
5. Maksymalna liczba mieszkańców zakwaterowanych w jednym mieszkaniu wspomaganym nie może być większa niż 4 osoby.

---

¹⁰ Szczegółowe wytyczne dla mieszkań wspomaganych sporządzono na podstawie:

1. „Standardy Dostępności”, Centrum Projektowania Uniwersalnego Politechniki Gdańskiej.
2. „Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami”, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, 2017,
3. Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020

WYTYCZNE DLA OTOCZENIA OBIEKTU:

1. Przy projektowaniu otoczenia obiektu należy uwzględnić miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnością w ilości zgodnej z Ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym (DZ. U. z 2017 r. poz. 1260, z późn. zm.).
Miejsca postojowe należy lokalizować w najbliższej możliwej odległości od wejścia dostosowanego dla osób z niepełnosprawnością ruchową (do 10 m.) Z miejsc postojowych dla OzN należy zapewnić bezpośredni dostęp do najbliższego chodnika (trasy wolnej od przeszkód).
2. Stanowiska postojowe usytuowane wzdłuż jezdni powinny mieć wymiary co najmniej :
  - 360 cm (szerokość) x 600 cm (długość),
  - 360 cm (szerokość) x 900 cm (długość) – wymiar wymagany dla busów przystosowanych do przewozu osób poruszających się na wózkach (dotyczy samochodów wyposażonych w podnośnik z tyłu pojazdu).
3. Projekt winien zakładać na dojeźdźcach do obiektu, w tym od miejsc postojowych dla OzN i przystanków komunikacji zbiorowej, trasę wolną od przeszkód o szer. min. 2,0 m, wykonaną z materiałów o gładkiej (kostki bezfazowe) i szorstkiej nawierzchni.
4. Teren zewnętrzny powinien być zaprojektowany w sposób umożliwiający poruszanie się osobom na wózkach, z łatwą identyfikacją dla osób z niepełnosprawnością wzroku i z niepełnosprawnością intelektualną – czytelne punkty orientacji przestrzennej, zastosowanie piktogramów, w tym kierunki obejścia barier przestrzennych utrudniających poruszanie się osób z ograniczeniami mobilności.
5. Przestrzeń zewnętrzna powinna zapewniać równoprawny dostęp dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami (ruchu, wzroku, słuchu).
6. Należy ograniczyć lokalizację schodów zewnętrznych na rzecz tworzenia ciągów pieszych o nachyleniu podłużnym nie przekraczającym 5%. W przypadku konieczności zastosowania schodów, w najbliższym otoczeniu należy projektować pochylnie zgodnie z warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.
7. Wzdłuż trasy wolnej od przeszkód należy lokalizować w odległościach ca. 50 m miejsca odpoczynku w postaci ławek z oparciami i podłokietnikami lub z uwagi na ograniczenia lokalizacyjne (brak miejsca) tzw. przysiadaki.

WYTYCZNE DLA OBIEKTÓW:

1. Pomieszczenia ogólnodostępne powinny zapewniać równoprawny dostęp dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami (ruchu, wzroku, słuchu, percepcji). Dostęp równoprawny, to również zapewnienie samodzielnego poruszania się po obiekcie oraz możliwość bezpiecznej ewakuacji. Równoprawny dostęp, to również możliwość odwiedzania mieszkańców przez inne osoby z różną niepełnosprawnością.
2. Mieszkania należy projektować w taki sposób, aby możliwa była szybka adaptacja do zmieniających się potrzeb użytkowników, bez konieczności zmian układu ścian. Każde z mieszkań powinno mieć dwa projekty aranżacji przestrzeni w wersji

podstawowej (do potrzeb obecnych użytkowników) i specjalnej przystosowanej do osoby poruszającej się na wózku:

- a) należy zapewnić przestrzeń manewrową dla osób poruszających się na wózkach, w tym miejsca pełnego obrotu o średnicy 150 cm w każdym z pomieszczeń,
  - b) każde z drzwi powinno mieć szerokość 90 cm w świetle ościeżnic,
  - c) przy drzwiach wejściowych należy zachować przestrzeń manewrową o wymiarach 150 cm x 150 cm.
  - d) przygotować konstrukcję ścian i sufitów do montażu niezbędnego osprzętu, m.n. pochwyty i urządzeń wspomagających przenoszenie osób z niepełnosprawnością pomiędzy łóżkiem/wózkiem/łazienką,
  - e) każde z mieszkań powinno mieć możliwość zamontowania instalacji przyzywowej, w przypadku nadania mieszkaniu statutu mieszkania wspomaganego,
  - f) każde z mieszkań powinno posiadać alternatywę montażu wanny dla OzN lub brodzika bezprogowego,
  - g) należy przedstawić projekt aranżacji kuchni dostosowanej do potrzeb osoby poruszającej się na wózku,
3. Stolarka okienna powinna mieć możliwość jej otwierania z poziomu osoby na wózku lub otwierania wspomaganego automatyką dla zamykania i otwierania okien.
  4. Wszystkie wyłączniki i przyciski sterujące powinny być umieszczone na wysokości w zakresie 80-110 cm, w tym tablica z zabezpieczeniami prądowymi (skrzynka z bezpiecznikami), natomiast gniazda na wysokości 40-100 cm.
  5. Schody powinny posiadać dwustronne poręcze zamontowane na dwóch wysokościach 75 cm i 90 cm, z zapewnieniem ciągłości na spoczniku; mocowane od dołu, tak, aby zapewnić możliwość pełnego chwytu na całej długości, pierwszy i ostatni stopień każdego biegu schodowego należy wykonać w kolorze kontrastowym, stopnie powinny być bez nosków.
  6. Oznaczenia numerów mieszkań powinny być czytelne dla osób słabowidzących oraz posiadać tabliczkę z numerem w piśmie dotykowym (w Braille'u lub wypukłym),
  7. Skrzynki na listy powinny być montowane nie wyżej niż 1,4 m nad posadzką i być wyposażone w czytelną kontrastową numerację z oznaczeniami w piśmie dotykowym,
  8. Skrzydła drzwiowe powinny posiadać kontrastową i wygodną w pochwyicie klamkę i być w kolorze kontrastowym względem ściany i podłogi.
  9. Ekran domofonu powinien znajdować się nie wyżej niż 120 cm nad poziomem podłogi, a jego przyciski na wysokości 80 cm – 110 cm.
  10. Szerokość ciągów komunikacyjnych (korytarzy) jest uzależniona od natężenia ruchu osób i wynosi odpowiednio:
    - 180 cm – w przypadku stałego ruchu dwukierunkowego,
    - 150 cm – w przypadku częstego ruchu dwukierunkowego,
    - 120 cm – w przypadku rzadkiego ruchu dwukierunkowego¹⁰², oraz z zastrzeżeniem, iż taka szerokość korytarza jest dopuszczalna tylko w przypadku kiedy stanowi drogę ewakuacyjną przeznaczoną do ewakuacji nie więcej niż 20 osób¹

11. Należy zapewnić wyjście na balkony i tarasy osobom poruszającym się na wózkach. Próg nie powinien przekraczać wysokości 2,0 cm.
12. W obiektach wielokondygnacyjnych najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie możliwości dostępu do budynku z poziomu terenu, Jeżeli nie ma takiej możliwości należy zastosować pochylnię, a w drugiej kolejności stosować windy osobowe lub podnośniki pionowe z obudowaną kabiną. Należy unikać stosowania rozwiązań w postaci platform przyschodowych. Drzwi do windy powinny być w kontrastowym kolorze względem ścian. Kabina windy powinna być zgodna z normą PN-EN 81-70.
13. W mieszkaniach wspomaganym należy zapewnić bezobsługowy system ogrzewania. Zaleca się ogrzewanie z miejskiej (gminnej) sieci grzewczej, z sieci gazowej przy wykorzystaniu pieców kompensacyjnych, grzejników elektrycznych lub sieci wspomaganey z instalacji alternatywnych źródeł energii np. pompy ciepła, panele słoneczne lub instalacje wiatrowe. W przypadku braku możliwości podłączenia systemu grzewczego do ogólnodostępnej sieci (cieplnej, gazowej) należy rozszerzyć katalog usług opiekuńczych o wsparcie w zakresie obsługi systemu grzewczego.
14. Instalacja kanalizacyjna powinna zapewnić montaż bezprogowych kabin prysznicowych.
15. Mieszkanie powinno być wyposażone w meble dostosowane w sposób ergonomiczny do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową zapewniając dostęp do szafek, szuflad i półek na różnych wysokościach. W zakresie dostępności należy przewidzieć opuszczane szafki, półki, wieszaki dostępne dla osób poruszających się na wózkach.

8.3 Katalog usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym

Każdy użytkownik zakwalifikowany do mieszkania wspomaganego zostaje objęty wsparciem Asystenta oraz Pracownika Socjalnego (opisanych szczegółowo w poprzednim rozdziale). Oprócz tego przyznany mu zostanie pakiet wsparcia indywidualnego, uzależnionego od potrzeb i możliwości użytkownika mieszkania. Katalog ten tworzony będzie na podstawie wyników analizy ICF przeprowadzonej w trakcie rekrutacji użytkownika i opisany będzie w Porozumieniu z nim zawartym.

W przypadku mieszkań treningowych, podczas tworzenia pakietu wsparcia należy określić również długość okresu w jakim dostarczane będą poszczególne usługi. W przypadku mieszkań wspieranych, katalog może być tworzony w oparciu o usługi długoterminowe.

Katalog wsparcia indywidualnego może być także modyfikowany w trakcie trwania usługi, w zależności od wyników regularnej oceny realizacji Porozumienia, przeprowadzanej nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, przez osobę koordynującą zadanie. Zatem usługi wchodzące w pakiet indywidualnego wsparcia, mogą być przyznawane okresowo, bądź długoterminowo, w zależności od aktualnej sytuacji użytkownika.

W zależności od potrzeb, w katalogu indywidualnego wsparcia, świadczonego w mieszkaniu wspomaganym mogą być zawarte usługi:

- 1) wspierające pobyt osoby z niepełnosprawnością fizyczną:
  - medyczne (jak np.: pielęgniarskie, fizjoterapeutyczne, lekarskie lub inne)

- socjalno-bytowe (jak np.: pomoc w codziennym funkcjonowaniu, załatwianiu spraw lub inne)
- logistyczne (jak np.: transport, zakup sprzętu, pomoc w remoncie lub inne)
  - 2) wspierające aktywność użytkownika w mieszkaniu
- specjalistyczne (dotyczące nauki, podtrzymania lub powstrzymania regresu maksymalnego osiągalnego dla danej osoby poziomu sprawności w zakresie samoobsługi, samodzielności życiowej, utrzymania lub rozwijania kontaktów społecznych oraz pełnienia ról społecznych, pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, realizacji kontaktów społecznych, zagospodarowania czasu wolnego, z wykorzystaniem usług dostępnych w społeczności lokalnej),
oraz inne, określone w trakcie analizy ICF jako niezbędne do samodzielnego funkcjonowania

W standardzie minimalnym, katalog indywidualnego wsparcia może być tworzony w oparciu o usługi publicznie dostępne na terenie gminy (np. transport publiczny, usługi medyczne finansowane przez NFZ etc.). Niezbędne jest jednak udzielenie użytkownikowi mieszkania pomocy w organizowaniu tych usług.

W standardzie optymalnym, katalog indywidualnego wsparcia może być wzbogacony o usługi publicznie niedostępne na terenie gminy. W takiej sytuacji gmina może podjąć decyzję o zorganizowaniu brakującej usługi na własny koszt (np. transport prywatny, usługi medyczne niefinansowane przez NFZ etc.). Decyzja taka może być podjęta również w sytuacji gdy dana usługa jest dostępna publicznie, ale występują zastrzeżenia do poziomu jej realizacji (np. transport publiczny jest nieregularny, okres oczekiwania na zabieg sfinansowany przez NFZ wynosi kilka lat etc.).

8.4 Zasady użytkowania mieszkania wspomaganego

Zasady użytkowania mieszkania wspomaganego zostały określone i skatalogowane w Regulaminie Mieszkania Wspomaganego, będącym załącznikiem do niniejszego dokumentu.

9. Współpraca przy realizacji usługi

Realizując zadanie, gmina (bądź organizacja pozarządowa lub inny podmiot prowadzący mieszkania wspomagane zgodnie z niniejszym standardem) powinna współpracować z innymi lokalnymi podmiotami, działającymi w obszarze pomocy społecznej, zdrowia, mieszkalnictwa, organizacjami pożytku publicznego oraz innymi podmiotami prowadzące działalność społeczną, jeśli tylko zajdzie taka potrzeba.

Przed wszystkim jednak, aby skutecznie realizować wszystkie usługi standardu, kluczowa jest bliska współpraca z lokalnym ośrodkiem pomocy społecznej, który powinien wesprzeć realizatorów standardu, poprzez zaangażowanie własnego pracownika socjalnego, do pracy z osobą z niepełnosprawnością fizyczną zakwalifikowaną do programu¹¹. Wskazane jest, aby do pracy z użytkownikiem zaangażowany został pracownik odpowiedzialny do tej pory za wsparcie tej osoby. Jeśli osoba z niepełnosprawnością fizyczną do tej pory nie korzystała z usług lokalnego Ośrodka Pomocy Społecznej, powinien on i tak wskazać jednego ze swych Pracowników Socjalnych, gdyż praca socjalna z niepełnosprawnymi mieszkańcami gminy należy do obowiązków Ośrodków, zatem współpraca przy realizacji niniejszego Standardu nie wykracza poza zakres pracy OPS-ów i powinna być w pełni możliwa. Aby jednak do niej doszło, instytucja wdrażająca standard musi podjąć współpracę z lokalnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, zainicjować ją i doprowadzić do wspólnych ustaleń z jego dyrekcją.

Zadania stojące przed pracownikiem socjalnym opisane zostały w rozdziale 7.

Należy mieć na uwadze, że mieszkanie jest tylko jedną z wielu usług, z których korzysta osoba z niepełnosprawnością fizyczną. Wskazane jest zatem, aby koordynator zadania współpracował z innymi instytucjami wspierającymi użytkownika i brał je pod uwagę podczas planowania poszczególnych działań, tak aby nie kolidowały ani nie wykluczały się nawzajem, z działaniami podejmowanymi przez pozostałe podmioty.

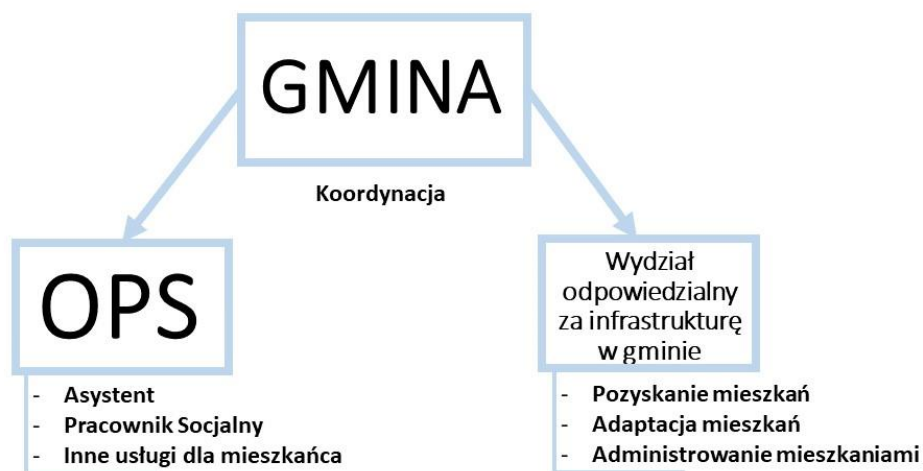
---

¹¹ Jeśli instytucją wdrażającą standard na terenie gminy nie jest lokalny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Przykładowe modele współpracy przy realizacji standardu:

Przykład nr 1 - usługę wdraża Gmina

Przykład nr 2 – usługę wdraża Organizacja Pozarządowa w Partnerstwie z innymi podmiotami

10. Dokumentacja usługi

Aby w pełni skutecznie wprowadzić usługę, realizatorzy powinni wesprzeć się dodatkowymi dokumentami, takimi jak:

- Regulamin mieszkania
- Porozumienie pomiędzy mieszkańcem a realizatorami usługi
- Karta Realizacji Porozumienia
- Karta Pracy – stanowiąca dokument opisujący bieżące działania podejmowane z użytkownikiem mieszkania.

Jest to dokument, który pomaga Asystentowi w jego działaniach i jednocześnie pozwala koordynatorowi ocenić z perspektywy czasu kroki podjęte w stosunku do użytkownika mieszkania.

- Plan Pracy
- Standard Pracy Socjalnej (dostępny pod adresem: <http://www.wrzos.org.pl/projekt1.18/download/Standardy%20pracy%20socjalnej.%20Rekomendacje%20metodyczne%20i%20organizacje.pdf>)
- Dokument uprawniający do użytkowania mieszkania (np. umowa najmu)

W załączeniu do standardu zawarte są przykładowe wzory dokumentów, należy jednak pamiętać, iż stanowią one wyłącznie propozycję. Dopuszcza się edycję tych dokumentów i nanoszenie w nich zmian przez realizatorów standardu, tak aby dopasować je do indywidualnych potrzeb instytucji wdrażających standard.

11. Koszty standardu, finansowanie i zapewnienie trwałości wypracowanych rozwiązań

Usługa jaką jest mieszkanie wspomagane, jest stosunkowo złożonym i rozbudowanym narzędziem do pracy z osobą z niepełnosprawnością fizyczną. Aby jej wdrożenie i prowadzenie nie było zbyt skomplikowane i uciążliwe, powinno być finansowane z kilku źródeł. Poszczególne elementy składowe usługi mogą być finansowane przez następujące podmioty:

- Pozyskanie mieszkania, prace remontowe i adaptacyjne:
  - fundusze samorządowe,
  - unijne,
  - fundusze Banku Gospodarstwa Krajowego,
  - fundusze ochrony środowiska,
  - Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
  - Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
  - środki własne organizacji,
  - prywatni darczyńcy.

- Bieżące utrzymanie mieszkania: wpłaty mieszkańca.

Każda osoba przystępująca do projektu deklaruje wywiązywanie się z opłat za pobyt w mieszkaniu. Wysokość i formę opłat za użytkowanie lokalu określają zapisy Porozumienia. Użytkownik mieszkania może ewentualnie uzyskać wsparcie finansowe, wynikające z innych aktów prawnych.

- Kadra realizująca usługę: środki własne organizacji, środki gminne (OPS)
- Usługi świadczone w mieszkaniu: NFZ, fundusze gminne, fundusze powiatowe, wojewódzkie, marszałkowskie, unijne, środki własne organizacji,
- Koszty administracyjne: środki własne organizacji realizującej zadanie

12. Sposób wdrażania standardu

Proces wdrażania standardu powinien przebiegać według proponowanej kolejności:

1. Diagnoza potrzeb środowiska lokalnego w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością.
2. Stworzenie ram prawnych i finansowych dla wdrażania standardu.
3. Wskazanie mieszkań, w których realizowany będzie standard.
4. Dostosowanie mieszkań do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną, z uwzględnieniem projektowania uniwersalnego i racjonalnych usprawnień.
5. Zapewnienie odpowiedniego wyposażenia mieszkań.
6. Dobór kadry i jej przeszkolenie.
7. Rekrutacja uczestników.

8. Objęcie uczestników usługami wspierającymi pobyt i wspierających aktywność osoby w mieszkaniu.
9. Monitoring realizacji standardu.
10. Zapewnienie trwałości wypracowanych rozwiązań

13. Monitoring i ewaluacja standardu

Monitoring prowadzony jest w trybie ciągłym, przez osobę koordynującą zadanie. Wskaźniki ilościowe, które powinny być monitorowane regularnie to:

- liczba mieszkań wspomaganych
- liczba osób, które korzystają z usługi
- liczba zawartych Porozumień
- stopień realizacji Porozumienia przez mieszkańca
- liczba usług świadczonych w mieszkaniu przez specjalistów zewnętrznych
- liczba osób opuszczających mieszkanie treningowe w kierunku usamodzielnienia
- liczba osób rezygnujących z korzystania z usługi
- liczba godzin przeprowadzonej superwizji dla kadry
- oraz inne, w zależności od indywidualnych potrzeb

Dodatkowo, należy prowadzić okresową ewaluację. Nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, Koordynator zadania powinien dokonywać cyklicznej oceny realizacji Porozumienia z udziałem wszystkich jego stron, we współpracy z Asystentem i Pracownikiem Socjalnym. Ewaluacja ta pozwala ocenić stopień funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością fizyczną w mieszkaniu, stwierdzić postępy (bądź ich brak) w procesie realizacji Porozumienia, ocenić poziom relacji panujących między mieszkańcem a kadrami projektu, wykryć potrzebę dodania nowej usługi w mieszkaniu, bądź zakończenia którejsz z dotychczas realizowanych usług, etc.

Praca koordynatora zadania powinna być okresowo monitorowana przez jego przełożonego.

Organizator usługi powinien, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, sprawdzać poziom realizacji i osiągnięcia celów standardu, czyli:

- liczbę dostępnych mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnością fizyczną
- liczbę osób z niepełnosprawnością fizyczną objętych wsparciem w mieszkaniu wspomagany,
- liczbę osób, które nie przebywają w instytucjonalnych formach opieki, dzięki pobytowi w mieszkaniu wspomagany
- liczbę osób które ukończyły trening samodzielności w mieszkaniu treningowym
- liczbę działań informacyjnych promujących rozwiązania służące integracji osób z niepełnosprawnością ze społecznością lokalną.

14. Promocja standardu

Instytucja realizująca usługę powinna zadbać o promocję i rozpowszechnienie informacji o dostępie do niej, na terenie swojej gminy. Oprócz podstawowych metod promocji, takich jak informacja na stronie internetowej, bądź w mediach społecznościowych, instytucja wdrażająca standard powinna dotrzeć z informacją o możliwości korzystania z usługi, do wszystkich instytucji i organizacji na terenie gminy, z których korzystają potencjalni odbiorcy usługi. Na przykład:

- Urzędy gminne
- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie
- Ośrodki Wsparcia Dla Osób z Niepełnosprawnością
- Przychodnie lekarskie i placówki Służby Zdrowia
- Organizacje pozarządowe i instytucje świadczące usługi dedykowane dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami
- Oddziały PFRON
- Sklepy i wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego
- Parafie i Związki Wyznaniowe
- Lokalne media
- Zakłady Pracy Chronionej
- i inne w zależności od sytuacji gminy

